

ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ

Тиждень 9, урок 42

Обладнання і матеріали:

- навчальний посібник “Українська мова та читання” ч. 2 (авторка Г. Остапенко), с. 38-39;
- презентації “[Мандрівка до лісу](#)”, “[Лісові мешканці](#)”;
- м’яч;
- роздруковки “[Назви дерев](#)”, “[Вірш «Гарно жити у селі»](#)”, “[Як придумали назву?](#)”;
- відеопрезентація [про ліси України](#), [пісенька з рухами про ліс](#).

УВЕДЕННЯ В ТЕМУ

1. Бесіда-мандрівка “Осінній ліс”

Сьогодні ми здійснимо подорож до лісу. Можливо, нам ще вдасться побачити останні осінні пейзажі. Подивіться, будь ласка, на картину (див. презентацію “[Мандрівка до лісу](#)”). Уважно розгляньте її.

Запитання до дітей

- Як гадаєте, до якого лісу завітав хлопчик?
- Кожне дерево зображене живою істотою. А чи відчуваєте ви, коли приходите до лісу, що він живий?
- Чи траплялося вам чути голоси лісу? Які саме?
- Вам подобається спостерігати за листопадом?
- Чим обідатиме дятел? А чим — їжачок?
- Чи були ви в лісі цієї осені? Які дерева бачили? Чи принесли з лісу гостинці?
- Як думаєте, про що розмовляють дерева? А тварини?
- Чи траплялося вам зустріти мешканців лісу? Розкажіть про ці зустрічі.

2. Складання речень за картиною.

Варіант 1. Діти беруть м'яч, стають у коло, передають його одне одному й кажуть по черзі слова. Кожен наступний гравець має назвати слово, яке зможе стати продовженням речення. Речення має бути з 5–6 слів. Так можна скласти невеличку розповідь-опис.

Варіант 2. Діти можуть по черзі складати запитання й вибирати учня, який дасть повну відповідь на нього.

3. Складовий аналіз слів.

Сьогодні ми маємо розселити мешканців лісу. Визначимо, у яких казкових хатинках вони мешкають. На дошці зображено три хатинки — з одним, двома і трьома віконечками.

Щоб дізнатися, хто в якій хатинці мешкає, необхідно порахувати кількість складів у його назві: якщо в назві звіра один склад, він мешкає в хатинці з одним віконечком, якщо два склади — в хатинці з двома вікнами, а якщо три склади — то в хатинці з трьома вікнами.

Учитель вивішує на дошку зображення звірів — зайця, вовка, ведмедя, лисиці, білки, їжака, борсука (див. презентацію "[Лісові мешканці](#)"). Діти розподіляють звірів по хатинках.

Запитання до дітей

- Які дерева можуть рости біля хатинки з одним вікном?

На столі вперемішку лежать картки з надрукованими на них назвами дерев (див. роздруківка "[Назви дерев](#)"). Учні вибирають і прикріплюють їх на дошку навколо відповідних будиночків.

4. Перегляд [відеопрезентації про ліси України](#).

Можна двом дітям, які хочуть читати текст презентації, дати можливість потренуватися вдома. Добре надати таку можливість невпевненим читачам, аби вони гарно підготувалися вдома.

РОБОТА З ТЕКСТОМ

1. Читання складних слів, визначення наголосу — іменованих, розплющувати, неодмінну, завважував.

2. Читання з передбаченням (текст Івана Андрусика "Назва для лісу" — завдання 1, с. 38 посібника).

Запитання до дітей

- Прочитайте назву твору. Чи можете ви зробити припущення, про що в ньому йдеться?

Учні об'єднуються в пари і після обговорення висловлюють свої припущення.

3. Читаємо текст Івана Андрусика "Назва для лісу" (завдання 1, с. 38 посібника) самостійно — мовчки або пошепки.

Запитання до дітей

- Чи спадало вам колись на думку давати назви природним об'єктам, розташованим поряд із вами?

Учитель може зробити фото знайомих місць поряд зі школою, роздрукувати й роздати дітям. Діти мають самі придумати й записати варіанти назв під зображеннями.

- Чому Петро вигадав саме такі назви для свого лісу?
- Чи є у вас в режимі дня ранкова прогулянка чи пробіжка з ранковою гімнастикою?

4. Виконання вправи 2 (див. с. 38-39 посібника).

5. [Пісенька з рухами про ліс.](#)

6. Виконання вправ 3–4 (див. с. 39 посібника).

7. Виконання вправи 5 (див. с. 39 посібника) (робота в групах).

Педагог має надати дітям змогу обговорити назви міст і висловити свої припущення щодо походження цих назв. Учитель має виступати модератором. Від кожної групи може виступити представник і прочитати назви міст, про походження яких вони здогадалися.

Запитання до дітей

- Пригадайте вулиці вашого населеного пункту. Чому вони мають такі назви?
- Які цікаві історії або легенди пов'язані з вашим рідним краєм?
- Чи змінювалася колись назва вашої вулиці?
- У Львові є вулиця Залізна. Неподалік розташовані Гончарна, Кожум'яцька, Шевська вулиці. Як гадаєте, чому в них такі назви? (Там мешкали представники різних професій).

Ще є вулиці Грецька, Татарська, Вірменська, Сербська. Ці вулиці названі за національністю людей, які колись там мешкали.

ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ**1. Каліграфічна хвилинка**

Прочитайте з дітьми вірші про міста. Чому виділені слова написані з великої літери? Спробуйте знайти вірш про рідне місто / селище і переписати його до зошита. Якщо не вдалося знайти вірш, то напишіть кілька речень про своє місто / селище.

Київ — серце **України**,
Славне місто **Батьківщини**.
Правили тут **Щек** й **Хорив**,
Кий сам місто тут розбив.
Київ започаткував,
Щоби кожен місто знав!

Одеса морем зустрічає,
З долоні ми годуєм чайок,
Тут сходи довгі вниз ідуть,
На набережну нас ведуть.

Звідси **Запорізька Січ** пішла,
Славних козаків колиска
Та постатей нам визначних дала,
Блищала шабель мідним блиском.
До **Запоріжжя** завітаю,
Історію свою я добре знаю.

2. Шукаємо незвичайні назви населених пунктів.

Яку назву не мало б село, місто, вулиця, вони любі тим, хто там живе. Спробуємо знайти на мапі України населені пункти з такими назвами, як у вірші Наталки Поклад "Гарно жити у селі" (див. роздруківку "[Вірш «Гарно жити у селі»](#)").

ВАРІАНТИ ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

- 1.** Виконати завдання з робочого зошита "[Тренажер з правопису](#)" (частина 1, с. 33).
- 2.** Обрати назву населеного пункту й заповнити таблицю (див. роздруківку "[Як придумали назву?](#)").
- 3.** Виконати завдання 6 на с. 39 посібника.
- 4.** Придумати й намалювати власне місто, нове й неповторне. Дати йому назву, позначити на ньому вулиці та площі. Не забути їх назвати й написати з великої літери.

*Урок підготувала й провела **Ольга Коваленко**, школа "Соняшник", м. Київ*